

**ПРОГРАМ МЕРА ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ
ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА
ОПШТИНЕ СВИЛАЖНАЦ ЗА 2025. ГОДИНУ**

ОПШТИНА СВИЛАЖНАЦ, ЈАНУАР 2025. ГОДИНЕ

На основу члана 13 Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју ("Сл. гласник РС", број 10/13, 142/14, 103/15, 101/16, 35/23, 92/23 и 94/24), Закона о пољопривреди и руралном развоју ("Сл. гласник РС", бр. 41/09, 10/13-др закон, 101/16, 67/21 и 114/21), Правилника о обрасцу и садржини програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја и обрасцу извештаја о спровођењу мера пољопривредне политике и политике руралног развоја („Службени гласник РС“, бр. 24/15, 111/15, 110/16, 16/18 и 87/19), члана 32 Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, број 129/07, 83/14, 101/16-др. закон, 47/2018 и 111/21 – др.закон), Одлуке о буџету општине Свилајнац за 2025. годину („Сл. гласник општине Свилајнац“, бр. 30/24) и члана 41 Статута општине Свилајнац ("Службени гласник општине Свилајнац", број 2/08, 12/12, 4/19 и 27/22), а уз сагласност Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, на предлог Одељења за инспекцијски надзор и пољопривреду, Општинско веће општине Свилајнац, на седници одржаној дана 13.03. 2025. године, доноси

ПРОГРАМ МЕРА ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ СВИЛАЈНАЦ ЗА 2025. ГОДИНУ

I ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

1.1. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

1.1.1. Географске и административне карактеристике

Свилајнац се налази на око 100 km од Београда смер југ-исток, на обалама Велике Мораве и Ресаве. Градско насеље има 8.593, а цела општина 20.141 становника (Извор: РСЗ, Попис становништва 2022. године). Свилајнац се налази на 103 m надморске висине, на координатама 44° 13' 46" северне географске ширине и 21° 11' 50" источне географске дужине.

Општина Свилајнац је природно-географски комбинација равничарског и брежуљастог рељефа, са умереном климом и плодним земљиштем, што је добра основа за најважнију делатност Доње Ресаве-пољопривреда. Налази се на месту где долина Ресаве сраста са долином Велике Мораве. Са друге стране, на око 4 km низводно од Свилајнца у Велику Мораву се улива река Ресави, која протиче кроз градско насеље и својом долином отвара - шири низијски део ослоњен на моравску низију, по чему великоморавска долина и правац према Општини Пожаревац пружају Општини Свилајнац могућност за развој регионалних функција и ефектну интеграцију у шире развојне процесе.

Саобраћајна удаљеност Свилајнца од важнијих регионалних средишта централне Србије износи: од Београда 109, Ниша 152, Крагујевца 45, Зајечара 115, Крушевца 112 и Краљева 99 km. Са друге стране, саобраћајна удаљеност општине од суседних регионалних и општинских центара износи: од Пожареваца 47, Велике Плана 20, Жабара 14, Петровца 36, Јагодине 45, Ћуприје 56, Параћина 66, Рековца 68 и Деспотовца 22 km.

Саобраћајно-географски значај везе Свилајнца са окружењем мењао се кроз време али резултат тих процеса се позитивно одражава на квантитативне и квалитативне карактеристике тих веза. Другим речима, ефекти географског положаја и саобраћајних веза Свилајнца са окружењем омогућавају самом градском насељу и целој општини урбани развој.

Општина Свилајнац се граничи са следећим општинским територијама: Петровац на Млави и Деспотовац на истоку, Јагодина на југу, Лапово и Велика Плана на западу и територијом Општине Жабари на северу.

Према територијалној и административној организацији Републике Србије, Општина Свилајнац са Општинама Деспотовац, Јагодина, Параћин, Рековац и Ћуприја улази у састав Поморавско управног округа. Тако да се најинтензивније функционалне и друге везе Свилајнца и поменутих општина одржавају и развијају интензивније него са другим општинама.

Општинске функционалне, административне и друге везе и односи свих насеља у саставу општине конституишу се и развијају преко општинских служби у Свилајнцу.

1.1.2. Природни услови и животна средина

Кад је реч о рељефу у руралној средини Општине Свилајнац и у градском насељу Свилајнац, рељеф је такав да се већи део пољопривредног земљишта налази у равничарском подручју и део са брдовитим тереном у појединим насељима општине Свилајнац. Педолошке карактеристике се одликују типом пољопривредног земљишта - гајњача и други прелазни облици (лакше смонице настале трансформацијом гајњаче у појединим насељеним местима, те алувијум на земљиштима поред Велике Мораве). Осим тога дубина земљишта износи до 1 m и преовладава на целом подручју Општине Свилајнац. Дубина подземних вода је на 2 до 4 m као преовладавајућа у долинама водотокова, а креће се и до 10 - 15 m, зависно од типа земљишта и механичког састава (текстуре). Биодиверзитет је очуван у Општини Свилајнац, осим близине пољопривредног земљишта код ТЕ "Морава", где испуштајуће загађујуће материје емисијом гасова, приликом рада наведене електране изазивају загађење пољопривредног земљишта и утичу на биодиверзитет у погледу њихове равнотеже у еко систему. Клима у сливу Велике Мораве је посебно важан чинилац за ерозију земљишта. Као што је познато, кише највише падају у мају и јуну. Кише, уз то, падају најчешће у виду пљускова, а земљиште није у стању да тако велику количину воде брзо упија и спроведе у дубље слојеве. Највећи део воде се тада сакупља на нагибима, изазивајући ерозију земљишта. Њивска земљишта у току јесени и зиме су изложена ерозији водом јер у то доба године нису заштићена вегетацијом. Ерозијом се односе многе хранљиве и неопходне материје као што су: калцијум, магнезијум, калијум, фосфор, азот, хумус, глина и микроорганизми. У одређеној мери и клизишта утичу на деградацију земљишта. Веома је изражена ерозија у катастарским општинама Општине Свилајнац где су стрме падине.

У овој климатској области није редак ни град, а услед појаве јужног топлог ветра, снег се у пролеће у сливу Мораве нагло топи, што опет доводи до јачег отицања воде низ нагиб и ерозије земљишта. Када је реч о шумама на подручју Општине Свилајнац, оне се простиру на површини 10.750 ha и преовладавају шумске врсте, првенствено багрем и храст, док у близини Велике Мораве на неким локалитетима среће се и топола.

Пољопривредно земљиште Општине Свилајнац, због механичког састава земљишта има око 50% чврстих материја (45% минералних и 5% органских) и по 25% воде и ваздуха.

Када говоримо о потенцијалним изворима и о начину загађења пољопривредног земљишта на подручју Општине Свилајнац, онда то загађење може доспети путем: загађења из ваздуха, атмосфере - емисије из технолошких процеса, емисије услед сагоревања фосилних горива, стамбених зграда, емисије услед издувних гасова аутомобила, емисије услед сагоревања биомасе, шума, итд. Загађивачи у облику гасова, пара, аеросола, прашине доспевају на површину земље спирањем са падавинама, а аеросоли и честице директно седиментацијом.

Највећи загађивач пољопривредног земљишта је ТЕ "Морава" Свилајнац. Термоелектрана у просеку годишње сагори на хиљаде тоне угља. Тим сагоревањем, разне загађујуће супстанце доспевају у ваздух, воду и пољопривредно земљиште, па самим тим животна средина бива угрожена.

Загађујуће супстанце настале сагоревањем горива у ТЕ изводе се из ложишта помоћу снажних вентилатора. Затим, преко електрофилтера, одлазе преко усисних вентилатора у

димњак, а одатле у атмосферу. Димњаци преко којих се испуштају димни гасови, представљају тачкасте изворе загађивања ваздуха, те долази до таложена загађујућих материја у пољопривредно земљиште. Испитивање треба да се врши на концентрацију, првенствено сумпор диоксида (SO₂), азот диоксида (NO₂) и других загађујућих једињења.

Загађења из отпадних вода - отпадне воде из технолошких процеса ТЕ (санитарне отпадне воде), отпадне воде из домаћинства, воде загађене услед пољопривредне делатности, примена минералних ђубрива, пестицида, итд. Загађивачи присутни у текућој и подземној води, загађујући земљишта са којима је та вода у додиру, што се такође мора имати на уму.

Загађења чврстим отпадом из привреде, домаћинства и пољопривреде, представља један од најзначајнијих начина загађења. Пољопривредно земљиште се загађује директним уношењем хемијских средстава, синтетичког порекла. Пестициди се укључују у ланац исхране и долази до њиховог накупљања у појединим ткивима. Прво долази до нагомилавања пестицида у биљкама. Заступљеност им је различита у различитим деловима биљака, а то зависи од врсте биљке и пестицида. Касније, преко њих, ти пестициди доспевају до човека и домаће животиње. Осим тога, не треба пренебрегнути чињеницу да је пољопривредно земљиште, али не у великој мери загађено нитритима и нитратима из минералних ђубрива. Међутим, то је ипак испод толеранце и норми ђубрива које се употребљавају у Европским земљама.

Главну штету земљишту наносе загађења земљишта и ваздуха, ерозија, ацидификација применом киселих ђубрива, прекомерна урбанизација и поплаве, а за његову заштиту не постоји заједничка стратегија.

СТАЊЕ И ТРЕНДОВИ У РУРАЛНОМ ПОДРУЧЈУ

1.1.3. Демографске карактеристике и трендови

Основне демографске карактеристике општине су: смањење укупног броја становника, веома изражен негативан природни прираштај, погоршање старосне структуре и виталних карактеристика популације и неповољна образовна и квалификациона структура становништва.

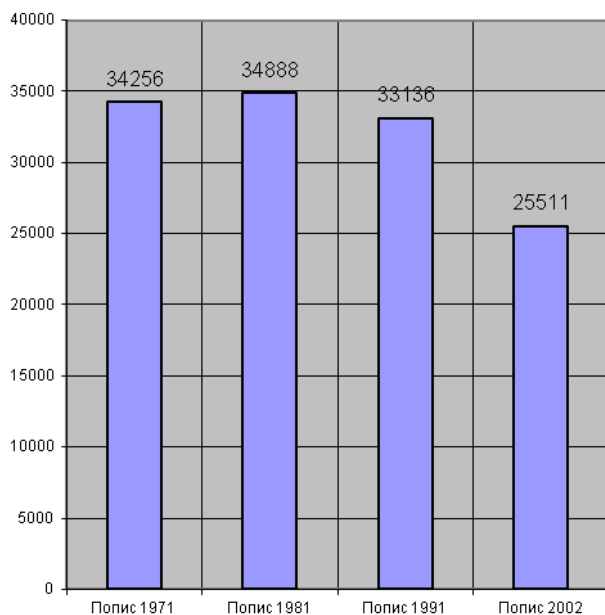
У општини Свилајнац образовна структура је следећа: са основним образовањем је 4.773 становника, са средњим образовањем 7.701 становника, са вишим и високим образовањем 1640 становника. Укупан однос пољопривредног у односу на укупно становништво износи 35,50 %.

Становништво својим бројем, старосном и образовном структуром представља флексибилан, али и изразито значајан фактор привредно - економског развоја сваке средине. На промене броја и структуре становништва утичу бројни чиниоци, а као најзначајнији може се истаћи ниво и динамика привредно-економског развоја. Дакле, овде се ради о узрочно - последичном или интеракцијском односу у континуитету развоја, посматрано кроз време.

Економски статус становништва у општини, а првенствено домаћинства пољопривредних произвођача, зависи од многих чинилаца, стања привреде, укључујући и пољопривреду. Уколико су фактори одрживог развоја у руралним срединама адекватни, миграције из села у градове смањиће се и обрнуто.

Осим наведеног, наше рурално становништво треба да прати нове технологије производње, које ће омогућити рентабилну производњу, али и прераду примарних пољопривредних производа, јер финализирани производи имају вишу цену на нашем тржишту и тржишту земаља у Европи. У том случају, миграције биће мање изражене, нарочито уз диверзификацију пољопривредне производње, која је обрађена у наредном поглављу (1.1.4.).

Година 2021. – подаци општина Свилајнац

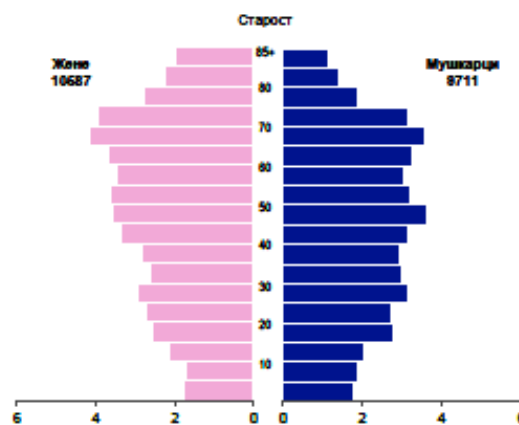
Један од фактора који је утицао на смањење броја становника у посматраном периоду је опадање привредних активности, који је имао за последицу миграцију ка већим градским центрима, као и одлажењем великог броја грађана Општине Свилајнац на привремени рад или трајно насељавање у земље западне Европе. На привременом раду у иностранству налази се 7.017 становника по попису 2002. године, док их је по претходном попису било 6.913. Тенденција се наставља из године у годину, тако да тренутно за ову годину немамо нове званично ажуриране податке. Овај тренд је присутан и у општинама из околних округа.

Основни подаци		
Површина (км ²) ¹	328	(2020)
Број насеља ²	22	(2020)
Становништво – процена средином године ³	20298	(2021)
Густина насељености (број становника/км ²) ³	62	(2021)
Стопа живорођених ³	7	(2021)
Стопа умрлих ³	28	(2021)
Стопа природног прираштаја ³	-22	(2021)
Очекивано трајање живота живорођених (просек година) ³	73	(2021)
Просечна старост (у годинама) ³	47	(2021)
Индекс старења (60+ год. / 0–19 год.) ³	201	(2021)
Просечан број чланова домаћинства ⁴	3,05	(2011)
Пројектован број становника (средња варијанта - нулти миграциони салдо) ³	18399	(2041)
Пројектован број становника (средња варијанта са миграцијама) ³	19462	(2041)

Извор:
¹ Републички геодетски завод
² Територијални регистар, РЗС
³ Витална статистика, РЗС
⁴ Попис становништва, домаћинства и станова, РЗС

Извор: Републички завод за статистику

Становништво по петогодишњима и полу, 2021. (%)

Извор: Витална статистика, РЗС

Бр. лица укупно у 2022. години	Бр. лица укупно у 2002. години	број становника се смањило за
20.141	25.511	5.370
Бр. лица укупно у иностранству у 2011. години	Бр. лица укупно у иностранству у 2002. години	број становника у иностранству се смањило за
6.913	7.017	104

Извор: Републички завод за статистику

1.1.4. Диверзификација руралне економије

Сектор пољопривреде има висок удео у запослености у руралним областима. Око 1/3 активног становништва је запослено у пољопривреди, док терцијални и секундарни сектор имају приближно исто учешће у запослености. Учешће пољопривреде у запослености одржава низак ниво диверзификације привредних делатности, као и недостатак могућности запошљавања.

Пољопривреда на територији општине Свилајнац представља преовлађујућу привредну делатност, те карактеришу је велика заступљеност малих пољопривредних газдинстава, нижа стопа продуктивности и ниски приходи газдинстава. Велики број газдинстава су газдинства која производе за сопствене потребе са веома ниским тржишним вишковима. Број газдинстава која производе за тржиште се из године у годину постепено повећава.

Општина Свилајнац преко Одељења за инспекцијски надзор и пољопривреду Општинске управе, Основне зоотехничке службе на територији општине Свилајнац прати пољопривредне активности на територији општине Свилајнац и спроводи мере којима се подстиче пољопривредна производња на територији општине, пружа све облике стручне помоћи пољопривредницима у свим областима пољопривреде.

Собзиром на географске специфичности, постојање традиционалних локалних манифестација - Међународног Ресавског пољопривредног сајма са престижним наградама, Пољопривредно-ветеринарске школе са домом ученика "Свилајнац" у Свилајнцу, финансирање рада пољопривредних удружења, бројне изложбе и такмичења, размена искустава са иностраним пољопривредним произвођачима кроз студијска путовања и едукације дају добру основу за већу заинтересованост и ширење пољопривредне производње.

1.1.5. Рурална инфраструктура

Рурална инфраструктура на територији општине Свилајнац је на задовољавајућем нивоу.

1. Саобраћајна инфраструктура:

Дужина путева износи 217 km у 21 насељеном месту руралне средине општине Свилајнац.

Преглед локалних путних праваца

Ред. бр.	Категорија пута	Асфалт (km)	Туцаник (km)	Земљани (km)	Укупно (km)
1.	Л108/1: Р108 Војска - мост на В. Морави и пут	2,30	3,0		2,30
2.	Л108/2: Р108 Радошин	2,52	3,5		2,52
3.	Л108/3: Р108 Мачевац	1,86	2,0		1,86
4.	Л108/4: Р108 Бресје	0,99	6,0		0,99
5.	Л108/5: Р108 Гложане-Миљков манастир	3,08	2,0		3,08
6.	Л103/6: Р103 Дубље -Хум	2,66	2,46		5,12
7.	Л108/7: Р103 Грабовац-Врлане	5,22	2,50		5,22
8.	Л103/8: Р103 Тропоње-Р103	5,53	5,0		5,53
9.	Л103/9: Р103 Седларе	1,44	1,50		1,44
10.	Л108/10: Р108 Луковица - Седларе - Суботица	10,88	4,50		10,88
11.	Л108/10: Л103/11 Суботица - Роанда	4,36	3,0		4,36
12.	Л103/11: Р103 Суботица	1,63	2,7		1,63

13.	Л108/12: Л108/10 Бобово Р108-спом. Булињак	7,45	5,0		7,45
14.	Л108/13: Р108 Проштинац центар	1,89	2,5		1,89
15.	Л108/14: Р108/10 Седларе – Роћевац – Ђуринац	7,79	5,3		7,79
16.	Л103/15: Р108/10 Седларе - Купиновац	3,12	2,4		3,12
17.	Л103/16: Р103 Кушиљево	1,86	5,5		1,86
18.	Л103/17: Р103 Свилајнац – фазанерија	1,80	-		0,69
19.	Л108/18: Л108/13 - Р108/10 Проштинац-центар села-Ђуринац	3,70	5,35		3,70
20.	Л – Јанка Веселиновића - Баћица	1,80	-		
21.	Л – Светог Трифуна	0,37	-		
22.	Л103/19: Р103 Свилајнац – Баћица (резервни)		2,10		2,10
23.	Л103/20: Р103 Свилајнац - брдо (раскрснице) уз кп.бр.2760 ко Свилајнац)		1,53		1,53
24.	Л108/21: Р108 Гложане - Златенац	3,10			3,10
25.	Л – Црквенац - макадам		5,0		
26.	Л – Дубница - макадам		4,0		
	Укупно	75,35	76,84		152,19

Извор: Одељење за буџет и финансије - Одсек за инвестиције

Општина Свилајнац поседује извориште водоснабдевања, које располаже довољним количинама воде за задовољење потреба постојећег и новосаграђених система за водоснабдевање становништва и у руралним срединама, као и ширење истих.

Покривеност општине водоводним системом:

Број прикључака	Покривеност општине	Укупна реализована дужина примарне мреже (км)	Потребна дужина примарне мреже (км)	Реконструисана примарна мрежа (км)	Потребе за реконструкцијом примарне мреже (км)
7.800	86 %	270	још 25	0,5	15

Извор: Комунално јавно предузеће „Морава“ Свилајнац

Број прикључака и покривеност општине канализацијским системом:

Број прикључака	Покривеност општине (%)	Укупна дужина примарне мреже фекалне канализације (км)	Укупна дужина примарне мреже кишне канализације (км)	Потребна дужина примарне мреже, фекалне, недостаје (км)	Укупно реконструисано примарне мреже фекалне (км)	Потребно реконструисати примарну мрежу (км)
3.600	42 %	260	9	160	0	20

Извор: Комунално јавно предузеће „Морава“ Свилајнац

Енергетска инфраструктура је изграђена у свим насељеним местима Општине Свилајнац.

Електроенергетски објекти по насељима

Месна заједница	Трафостаница 10/0,4 kV (ком)	Нисконапонска мрежа 0,4 kV (m)	Број купаца
Свилајнац	83	93132	6301
Кушиљево	13	27049	1063
Луковица	6	8720	324
Бобово	19	56933	635
Проштинац	3	7695	128
Дубница	5	11320	240
Роћевац	2	6015	168
Купиновац	2	3723	138
Ђуринац	1	4070	118
Црквенац	6	14189	531
Гложане	7	12478	416
Бресје	1	3105	100
Радошин	7	4891	209
Дубље	8	12311	443
Грабовац	5	14154	438
Врлане	1	2971	99
Тропоње	8	11986	356
Седларе	7	10715	298
Суботица	5	12100	250
Роанда	3	7800	280
Мачевац	1	/	/
Војска	4	/	/
УКУПНО	197	325357	12535

Извор: Електродистрибуција Јагодина, Електродистрибуција Свилајнац

ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ – СТАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ РЕСУРСА

1.1.6. Пољопривредно земљиште

Расположиво пољопривредно земљиште на подручју Општине Свилајнац износи 18.884 ha.

- Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ	13.773 ha
- Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС	42 %
- Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци,	18.884 ha
остало	
- Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало	12.501 ha
- Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству	4,40 ha
- Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом	2.900 ha
- Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	137
- Одводњавана површина КПЗ	2.900 ha
- Наводњавана површина КПЗ	106 ha

- Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп: 162,6624 ха
- физичка лица 66,26 %
- правна лица 33,74 %

Напомена: подаци се односе на давање државног земљишта у закуп у првом и другом кругу јавног надметања – отварања понуда у 2024. години.

1.1.7. Вишегодишњи засади

Воћњаци на подручју општине Свилајнац простиру се на 386 ха, док виногради на 125 ха. Јабучасте воћке се гаје на површини од 89 ха, коштичаве воћке на површини од 243 ха, језграсте воћке на површини од 32 ха, јагодичасте воћке - није регистровано, док остале воћке на површини од 22 ха. Винова лоза се гаји на површини од 125 ха. Подизање нових вишегодишњих засада је у корелацији са крчењем старих засада. Општина Свилајнац је природно-географски комбинација равничарског, брежуљкастог и брдовитог рељефа (највише надморске висине 390 m - Врлански хум), површине 326,38 km², са умерено-континенталном климом (са топлим летима + 21,2 °C и релативно благим зимама - 0,7 °C), годишњом количином падавина (672 mm) и плодним земљиштем (гајњаче, знатно мање смонице и варијетети алувијалног земљишта), што је добра основа за проширење пољопривредне производње кроз вишегодишње засаде уз напомену постојања изграђених капацитета у прерађивачкој индустрији - „Воћар“ А.Д. Београд.

Неки од значајнијих прерађивачких капацитета на подручју општине Свилајнац је већ поменуто Хладњача "Воћар", Свилајнац.

1.1.8. Сточни фонд

На подручју општине Свилајнац под ораничним површинама, у ширем смислу речи, налази се 12.501 ха, док под ливадама и пашњацима 663 ха. Под крмним биљем налази се 2.804 ха. Узевши наведене параметре, производња сточне хране није лимитирајући фактор за било коју врсту сточарске производње (Извор: Попис пољопривреде у РС, 2012. године).

Број пољопривредних објекта по категоријама: 1.999 објеката за држање стоке и 2.408 кошева, 2.768 амбара, силоса и пољопривредних машина, што је укупно 7.175.

Број узгојних домаћих животиња на подручју Општине Свилајнац, према попису пољопривреде у Републици Србији из 2023. године, износи: говеда 3.968, свиња 7.319, оваца 4.132, коза 833, коња 69, кокоши 47.346, ћурки 722 и кошница пчела 10.283.

У област говедарске пољопривредне производње нарочито је заступљена производња млека (6.100.000,00 литара млека годишње). Пласман млека је обезбеђен преко млекара ван подручја Општине Свилајнац. Преовлађују грла сименталске расе - комбиновани тип, док је присуство осталих млечних раса релативно мало (холштајн и сл.). Стање је још увек далеко од пожељног, а нарочито због неодговорног приступа пољопривредних произвођача везано за услове држања и начин исхране грла говеда. Посебан проблем у овој производњи представља јако изражен традиционални приступ у начину припреме и структуре хране за говеда. Уситњеност производних парцела се негативно одразила и у овој производњи, из разлога знатног увећавања варијабилних трошкова у производњи хране. Изградња нових објеката за слободни систем узгоја је неопходан. Ово из разлога што реконструкција старих објеката је сувише скупа, док услови под којим би се држала говеда није адекватна у поређењу са наведеним новим објектима.

У узгоју свиња стање је релативно добро у погледу расног састава. Преовладавају расе Ландрас, Пиетрен, Велики Јоркшир и њихови мелези. Нажалост, један од највећих проблема је да се свиње, добре расне структуре на подручју Општине Свилајнац, држе и узгајају у изузетно лошим условима. Познато је да ови фактори имају највећи утицај на коначан биланс успеха производње, баш у свињарству, због специфичности производње као

што су: број прашења, број прасади у леглу, концентрација животиња у објекту, прираст, неадекватни објекти за узгој и др. Свињарство је за подручје Општине Свилајнац важна област производње, нарочито ако се то посматра са позиција потреба становника за свињским месом. Из разлога великих варирања у цени свињског меса, променљив је и интерес за овом производњом.

Укупна овчарска производња своди се на неколико стада за које се може рећи да у највећој мери служе за производњу јагњећег меса. Охрабрује чињеница да се ради о тржишном облику привређивања. Све је већа заинтересованост пољопривредних произвођача за проширење стада оваца. Овде се нарочито истиче раса оваца Vinterberg, Il de Frans, а затим нешто Texel расе.

У области живинарства Земљорадничка задруга "Свилајнац", располаже сопственом фармом за тов бројлера у Свилајнцу, капацитета 180.000 комада у турнусу (12 објекта). Објекти су издати у закуп „Цмана“, **Крњево**. Заједничка производња са МЗ "Унион" из Пожаревца организована је на фарми за одгој матичног јата тешке расе живине у Дубљу. Постоје још и фарма за производњу бројлера, у Бобову - Фирме СОСО-РИКО д.о.о. у оквиру које послује радна јединица фарма "Јовановић" у Бобову и кланица и прерада живине у Луковици. Капацитет за тов бројлера у турнусу је 5.000, односно 30.000 комада годишње (6 турнуса), са могућности за проширење капацитета за тов бројлера за 10.000 комада у турнусу или 60.000 годишње. Како је наведено у ЗЗ Свилајнац постоји 12 објеката за тов бројлера и могућност искоришћавања комплетног капацитета. Такође, постоји могућност фирме "Фармер", Свилајнац за тов бројлера 20 - 25.000 годишње, на фарми у Гложану. Прилагодљивост производње и броја грла зависи од тржишних услова, односно понуде и потражње и услова за регистрацију у овој врсти производње. Производња меда је врло значајна и релативно раширена производња. Већина произведеног меда намењена је тржишту. Према попису пољопривреде из 2012. године, на подручју Општине Свилајнац укупан број пчелињих друштава износи 5.753. Узимајући у обзир да је цена меда мање - више увек била добра, што је инплицирано и великим бројем кошница, пчелари имају перспективу у производњи меда уз проблем обезбеђења тржишта за пласман меда у случају повећања производње.

1.1.9. Механизација, опрема и објекти

Механизација на подручју Општине Свилајнац по врсти пољопривредних машина износи: трактора 4.712, комбајна 337, берача кукуруза 336, плугова 2.714, тањирача 1.960, дрљача 2.085, сетвоспремача 328, растурача минералног ђубрива 989, растурача стајњака 99, сејалица 1.434, прскалица 1.194, тракторских приколица 2.387 и косилица 1.436 (Извор: Попис пољопривреде у Републици Србији 2012. године). Број пољопривредних објекта по категоријама износи: 1.999 објеката за држање стоке и 2.408 кошева, 2.768 амбара, силоса и пољопривредних машина, што је укупно 7.175 (Извор: Попис пољопривреде у Републици Србији 2012. године).

1.1.10. Радна снага

Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству износи 6.976 чланова на породичном газдинству и 100 чланова на газдинству правног лица/предузетника, што је укупно 7.076. Број запослених у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде износи 7.076. Број газдинстава која обављају друге профитабилне активности износи 144.

1.1.11. Структура пољопривредних газдинстава

Број пољопривредних газдинстава на подручју Општине Свилајнац износи **2.243** регистрованих пољопривредних газдинстава, од чега 2.233 регистрованих пољопривредних

газдинстава (физичка лица) и 10 правних лица, док активних 2.207 регистрованих пољопривредних газдинстава и 10 правних лица (Извор: РСЗ, са стањем 31.12.2024.).

Структура пољопривредних газдинства (регистрованих), према величини коришћеног пољопривредног земљишта (Извор: РСЗ, са стањем на дан 31.12.2024.):

- са ≤ 5 ха, 1.276,

- од 5 до 20 ха 942,

- од 20 до 100 ха 25

(Извор: РСЗ, са стањем на дан 31.12.2024.).

1.1.12. Производња пољопривредних производа

Главни примарни пољопривредни производи, који се производе на подручју Општине Свилајнац према статистичким подацима из 2012. године су приказани у табеларном и текстуалном облику:

Пшеница					Кукуруз				
Укупан принос (т)			Просечан принос (кг)		Укупан принос (т)			Просечан принос (кг)	
Укупно	Привр. друштва и задруге	Приватно	Привр. друштва и задруге	Приват.	Укупно	Привр. друштва и задруге	Приват.	Привр. друштва и задруге	Приват.
8310	-	8310	-	3000	39788	-	39788	-	3100

Извор: Завод за статистику Републике Србије, 2012.

ПРИНОС	Шећерна репа		Сунцокрет	
	Укупно (т)	кг/ха	Укупно (т)	кг/ха
2012	-	-	137	2500

Извор: Завод за статистику Републике Србије, 2012.

ПРИНОС	Луцерка		Детелина		Ливаде		Пашњаци	
	Укупно (т)	кг/ха	Укупно (т)	кг/ха	Укупно (т)	кг/ха	Укупно (т)	кг/ха
2012	13422	3116	7066	2500	356	1341	408	619

Извор: Завод за статистику Републике Србије, 2012.

Дневна производња млека оријентационо износи око 16.200,00 литара млека, обухватајући укупно 1.350 музних грла крава, што представља апсолутни минимум (процена која је оријентациона), те рачунајући и одбитак од 30 % млека за исхрану телади, употребу млека у домаћинствима и за прављење сира.

Фарма за тов бројлера "Чаир" у Свилајнцу има капацитет 180.000 комада бројлера у турнусу (12 објеката) максимално производња 1.200.000,00 комада бројлера годишње или 2.880.000,00 kg бројлерског меса. Фарма за производњу бројлера, у Бобову - Фирме СОСО-РИКО д.о.о. у оквиру које послује радна јединица фарма "Јовановић" у Бобову и кланица и прерада живине у Луковици. Капацитет за тов бројлера у турнусу је 5.000, односно 30.000 комада годишње (6 турнуса), са могућности за проширење капацитета за тов бројлера за

10.000 комада у турнусу или 60.000 бројлера годишње, што при испоруци бројлера тежине у просеку са 2 kg, износи капацитет од 120.000 kg бројлерског меса годишње. Код фарме у Гложану предузећа "Фармер" Свилајнац постоји могућност производње 20.000,00 комада бројлера годишње или 40.000,00 kg бројлерског меса. Укупни капацитет за производњу бројлера износи 3.040.000 kg бројлерског меса.

1.1.13. Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника

Земљорадничке задруге на територији Општине Свилајнац су: 33 "Свилајнац" у Свилајнцу, Земљорадничка Задруга „Свиламед 2020“, Грабовац и 33 "Ратар" Седларе у Седлару.

На подручју општине Свилајнац постоји пет пољопривредних удружења и то:

1. Удружење "Домаћин", Кушиљево,
2. Удружење воћара и виноградара "Димитрије Катић",
3. Удружење пчелара "Ресава" Свилајнац,
4. Удружење пчелара "Липа" Гложане,
5. Центар за органску производњу "Свилајнац",

Активности удружења, која се подржавају од стране локалне самоуправе су: учешће на манифестацијама ради промоције производа, апликација на конкурсима ради унапређења примарне и прерађивачке производње према локалним и републичким нивоима и фондовима ЕУ и партнерство у реализацији пројеката из области пољопривреде и руралног развоја.

1.1.14. Трансфер знања и информација

Обухваћен је зимским школама за пољопривреднике, посетама сајмовима у Европи, Међународном пољопривредном сајму у Новом Саду, Међународном Ресавском пољопривредном сајму у Свилајнцу, саветовањима у Општинском органу управе, обавештењима преко локалних медија, плакатима и на друге погодне начине у Општини Свилајнац, првенствено за фармере руралног подручја наше општине. У саветодавним пословима је активно укључена Пољопривредна школа са Домом ученика у Свилајнцу и ПССС Јагодина.

Корисници информација често исте прихватају са резервом и ретко се усуђују да инвестирају сопствена средства у стицање нових знања и вештина. Несигурности корисника нових информација и знања доприноси и то што трансфер знања и информација, који се врши у сврхе промоције нових производа и технологија, путем медија и на друге начине, може бити необјективан и усмерен превасходно на профит преносиоца. Нове технологије се брже и ефикасније прихватају од стране већих пољопривредних газдинстава. Генерално посматрано, између различитих делова аграрног сектора нема битних разлика у позицијама за стицање знања, изузев што сложенији видови производње захтевају већи обим информација о модерним технологијама.

Информисаност се спроводи путем средстава јавног информисања о актуелностима у пољопривреди и на селу (локалне телевизије и радио станице, као и наступи пољопривредних и других стручних лица) и путем организованих скупова са мештанима.

1.2. ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за меру (укупан износ по мери у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1.	Регреси	100.1.	0.00	-	0.00	-	-
	УКУПНО:		0.00	-			

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за меру (укупан износ по мери у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1.	Кредитна подршка у 2025. години	100.2.	0.00	-	100	-	850.000.00
	УКУПНО:		0.00	-			

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1.	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	12000000.00	80 %	-	-
	УКУПНО		12000000.00			

Табела 4. Мере посебних подстицаја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за меру (укупан износ-рсд)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1.	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	4700000.00	100	-	-
	УКУПНО		4700000.00			

Табела 5. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета Општине Свилајнац планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	16700000.00
Планирана средства за директна плаћања	0.00
Планирана средства за кредитну подршку	0.00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	12000000.00
Планирана средства за посебне подстицаје	4700000.00
Пренете обавезе	850000.00

1.3. Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике након примене Програма

Регистрована пољопривредна газдинства руралних средина Општине Свилајнац представљају циљну групу напред наведених мера и то регистрована пољопривредна газдинства са активним статусом. Осим тога, Удружења на подручју Општине Свилајнац, са својим запосленима и члановима кроз наведене едукације, саветовања и студијска путовања, кроз реализацију овог Програма треба да повећају производњу пољопривредних производа, побољшају њихов квалитет и олакшају пласман на домаћем и страном тржишту.

Такође, наведена Удружења добиће додатни стимуланс за ефикаснији, организованији и крајње продуктиван начин њиховог функционисања.

Квалитет живота на селу треба да је квалитетнији, а производња пољопривредних производа и њихово чување до пласмана здравствено и еколошки исправна. Промене које треба да донесе наведени Програм мера руралног развоја Општине Свилајнац су и диверсификација пољопривредне производње, обнова основних средстава у пољопривредној производњи, посредно - увећање сточног фонда, непрекинут циклус производње пољопривредних култура и повећање квантитета, квалитета и здравствено исправна произведена храна.

1.4. Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

Општина Свилајнац своје потенцијалне кориснике о мерама подршке информисе путем:

1. локалних телевизија и радија
2. огласне табле Општинске управе општине Свилајнац
3. интернет презентације Општине Свилајнац
4. пољопривредне стручне службе
5. месних канцеларија

1.5. Мониторинг и евалуација/надзор реализације

Спровођење и праћење наведеног Програма мера вршиће Општинска управа општине Свилајнац, Одељење за инспекцијски надзор и пољопривреду Општинске управе општине Свилајнац и Одељење за буџет и финансије Општинске управе општине Свилајнац. Мониторинг, односно надзор-стална процена напретка над спровођењем мера овог Програма, имаће и Савети месних заједница на подручју Општине Свилајнац. Уколико реализација Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја достигне планиране ефекте, у том случају треба радити на увођењу истих мера подршке и наредне године, уз повећање финансијских средстава за реализацију Програма. Међутим, то не искључује и увођење нових мера Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја на подручју Општине Свилајнац.

Остварени резултати се прате кроз проценат остварења сваке мере у оквиру Програма. За сваку појединачну меру се прати на пример: број корисника који су обухваћени мером, број регистрованих пољопривредних газдинстава која су повећала количину произведених пољопривредних производа и сл.

Средства из Табеле 4. овог Програма, могу да се увећају и за износ донација и трансфера од других нивоа власти и могу да се користе без поновљене сагласности надлежног Министарства.

Средства за реализацију овог Програма, планирана су Буџетским фондом за развој пољопривреде општине Свилајнац за 2025. годину.

II ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2. Опис мера

Назив и шифра мере

2.1 Назив мере: КРЕДИТНА ПОДРШКА

Шифра мере: 100.2.

2.1.1. Образложење

Ова мера је у складу са националном и локалном аграрном политиком, односно Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014. - 2024. године ("Сл. гласник РС", бр. 85/14), Националним програмом руралног развоја од 2018 до 2020. године и Закључка о усвајању истог („Сл. гласник РС“, бр. 60/18), Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју ("Сл. гласник РС", 10/13 и 142/14, 103/15, 101/16, 35/23, 92/23 и 94/24), Законом о пољопривреди и руралном развоју ("Сл. гласник РС", бр. 41/09, 10/13, 101/16, 67/21 и 114/21), Правилником о коришћењу подстицаја за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју ("Сл. гласник РС", бр. 72/17 и 139/22) и Планом развоја општине Свилајнац за период од 2024 – 2030. године ("Сл. гласник општине Свилајнац", бр. 18/24). НППР за период 2022 - 2024. године није донешен, али специфични критеријуми су усклађени са Програмом ИПАРД III и наш локални Програм је усклађен са НППР од 2022 - 2024. године.

У складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, јединице локалне самоуправе могу да утврђују мере које се односе на кредитну подршку.

Међутим, у 2025. години није планирано финансирање камате за пољопривредне кредите (дугорочне и краткорочне) активним регистрованим пољопривредним газдинствима.

Само су планиране пренете обавезе у износу од 850.000,00 динара за меру кредитне подршке из 2022. године, по Уговорима о кредитирању.

Мере подршке за финансирање камата из 2022. године вршиће се путем пренетих обавеза и спроводиће Одељење за буџет и финансије Општинске управе општине Свилајнац преко пословне банке која је понудила најбоље услове кредитирања у 2022. години. Међусобна права и обавезе уређено је Уговором о кредитирању.

2.1.2. Циљеви мере

Позитиван утицај на стабилност прихода пољопривредних газдинстава и раст конкурентности уз прилагођавање захтевима тржишта, повећање добити на пољопривредним газдинствима су **општи циљеви ове мере**, а модернизација производње и унапређивање квалитета производа са могућношћу укључивања у стандарде квалитета, допринос развоју сточарске, ратарске, повртарске, воћарске, виноградарске и производње у пчеларству представљају **специфичне циљеве**, уз услов да нема кредитирања у 2025. години, већ само пренете обавезе за кредитну подршку из 2022. године, по Уговорима о кредитирању.

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду

Ова мера је у складу са Националним програмом руралног развоја за период од 2018 до 2020. године (НППР). Кроз НППР биће подржавани управо они корисници и оне врсте инвестиција, у оквиру ове мере, које нису предмет подстицаја у оквиру ИПАРД програма. Средства буџета локалне самоуправе реализују се кроз програме подршке спровођењу пољопривредне политике и политике руралног развоја на територији локалне самоуправе и могу се користити за финансирање свих мера предвиђених Законом о подстицајима у

пољопривреди и руралном развоју, осим појединих мера директних плаћања, а у складу са Националним програмом за пољопривреду за период од 2018-2020. године („Сл. гласник РС“, број 120/17). Веза: НППР за период 2022 - 2024. године није донешен, али специфични критеријуми су усклађени са Програмом ИПАРД III и наш локални Програм је усклађен са НППР од 2022 - 2024. године.

2.1.4. Крајњи корисници

Крајњи корисници мере су корисници кредита у 2022. години, чије се камате финансирају као пренете обавезе из 2022. године, носиоци активних регистрованога пољопривреднога газдинства.

2.1.5. Економска одрживост

Економска одрживост улагања је одређена је буџетским фондом за пољопривреду општине Свилајнац за 2025. годину, путем пренетих обавеза из 2022. године

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике

Општи критеријуми за коришћење по овој мери у 2022. години били су:

- Корисник треба да има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом;
- Да користи кредит пословне банке, која је вршила у 2022. години краткорочно или дугорочно кредитирање по Уговору о кредитирању;

2.1.7. Специфични критеријуми

Ова мера нема специфичних критеријума.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере

Шифра	Назив инвестиције
100.2.1	Пренете обавезе за камате пољопривредних кредита из 2022. године

2.1.9. Критеријуми селекције се не примењују при реализацији ове мере.

2.1.10. Интензитет помоћи

Интензитет помоћи се односи на кориснике кредита из 2022. године, односно на пренете обавезе у износу од **850.000,00** динара за меру кредитне подршке из 2022. године, по Уговору о кредитирању у виду финансирања камате која доспева у 2025. години.

2.1.11. Индикатори - показатељи

Редни број	Назив показатеља
1.	Укупан износ ангажованих средстава пословних банака у 2022. години

2.1.12. Административна процедура

У складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, јединице локалне самоуправе могу да утврђују мере које се односе на кредитну подршку.

Међутим, у 2025. години нема финансирања камате за пољопривредне кредите (дугорочне и краткорочне) активним регистрованим пољопривредним газдинстима.

Само постоје пренете обавезе у износу од 850.000,00 динара за меру кредитне подршке из 2022. године.

Мере подршке за финансирање камата из 2022. године вршиће се плаћањем путем пренетих обавеза по доспећу и спроводиће Одељење за буџет и финансије Општинске управе општине Свилајнац преко пословне банке која је понудила најбоље услове кредитирања у 2022. години, што је уређено Уговорима о кредитирању.

Назив и шифра мере

2.2 Назив мере: ИНВЕСТИЦИЈЕ У ФИЗИЧКУ ИМОВИНУ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ГАЗДИНСТАВА

Шифра мере: 101

2.2.1. Образложење

Ова мера је у складу са националном и локалном аграрном политиком, односно Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014. - 2024. године ("Сл. гласник РС", бр. 85/14), Националним програмом руралног развоја од 2018 до 2020. године и Закључка о усвајању истог („Сл. гласник РС“, бр. 60/18), Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју ("Сл. гласник РС", 10/13 и 142/14, 103/15, 101/16, 35/23, 92/23 и 94/24), Законом о пољопривреди и руралном развоју ("Сл. гласник РС", бр. 41/09, 10/13, 101/16, 67/21 и 114/21), Правилником о коришћењу подстицаја за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју ("Сл. гласник РС", бр. 72/17 и 139/22) и Планом развоја општине Свилајнац за период од 2024 – 2030. године ("Сл. гласник општине Свилајнац", бр. 18/24). НППР за период 2022 - 2024. године није донешен, али специфични критеријуми су усклађени са Програмом ИПАРД III и наш локални Програм је усклађен са НППР од 2022 - 2024. године.

У складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС“, бр. 10/13, 142/14, 103/15, 101/16, 35/23, 92/23 и 94/24), ЈЛС могу да утврђују мере које се односе на следеће аспекте производње. Мере инвестиције у физичка имовину пољопривредних газдинстава подржава мала, средња и већа пољопривредна газдинства у циљу унапређења процеса производње, продуктивности, конкурентности као и технолошког оспособљавања газдинстава у складу са ЕУ стандардима, а све ради постизања веће економске ефикасности, веће оријентисаности ка тржишту и дугорочне одрживости. Основне карактеристике пољопривредног сектора општине Свилајнац произилазе из неповољне структуре пољопривредних газдинстава. Уситњеност поседа, стагнација или опадање броја гајених домаћих животиња на породичним фармама, неадекватни производни и смештајни објекти, слаба примена савремених технологија производње су карактеристике локалне пољопривреде. Тренутно, постоји недостатак пољопривредних производа одговарајућег квалитета, посебно млека, меса, поврћа и воћа, те представљају један од веома битних узрока недовољне конкурентности пољопривреде општине Свилајнац за било које тржиште, нарочито инострано. Релативно ниска продуктивност произилази и из недовољне техничке и технолошке опремљености газдинстава. Постојећа механизација је застарела, а такође и опрема у пољопривредној производњи је стара или недоступна нашим пољопривредним произвођачима. Објекти за држање животиња су

стари, неадекватни, те је потребна изградња нових или реконструкција старих објеката, укључујући и доградњу. Пољопривредна газдинства, због неповољног економског и социјалног стања, нису у могућности да сама обезбеде довољно средстава за модернизацију пољопривредне производње.

Преглед по секторима:

Сектор - Млеко:

Најзначајнија грана сточарске производње је млекарство. Међутим, сви параметри производње су испод просека на нивоу државе. Постоји мали број газдинстава са више од 10 музних крава. У већини случајева, већина пољопривредних домаћинства имају 2 - 5 музних крава. Већина тих газдинстава нема сталних тржишних вишкова млека. Квалитет и здравствена исправност млека које се предаје млекарима није увек на завидном нивоу. Постојећи објекти су стари и нису грађени према технолошким нормама или европским стандардима. Заступљени су традиционални системи узгоја.

Домаћинства која су се определила за специјализацију у оквиру овог сектора суочавају се са ограничењима у производњи – ограниченим капацитетом штала и/или недостатком плодног земљишта за производњу хране за животиње. Овде треба напоменути застарелост механизације за припрему сточне хране, механизацију за производњу сточне хране, опреме за мужу, хлађење млека, одлагање стајњака и др.

Сточарску производњу карактерише опадајући тренд узгоја оваца и коза, али највише крава уз неодговарајући смештајни простор. На територији општине Свилајнац не постоје мале породичне млекаре које би се бавиле прерадом крављег, овчјег, те козјег млека и справљање сира и киселог млека, као и продајом на тржишту Свилајнца и тржиштима већих градова у Србији, али и шире. Откупом млека, куповином млечних грла, побољшање начина складиштења и хлађења млека, као и развој продаје производа са додатом вредношћу су начини на који се може побољшати конкурентност и квалитет производа.

Сектор - Месо:

Сектор производње меса карактерише релативно мали број мешовитих фарми које производе млеко и месо. Стандардним товом говеда (400 – 600 kg) бави се мали број газдинстава. Мали број пољопривредних газдинстава специјализован је за тов бикова. Она обично имају до 10 или евентуално до 20 грла у тову. У већини случајева у последње време, пољопривредна газдинства продају телад масе 150 - 200 kg на дотовљавање. На територији општине нема већих газдинстава специјализованих за овчарство и козарство, у смислу производње меса. Доминира традиционални систем узгоја стоке.

Број савремених свињарских газдинстава оријентисаних ка производњи за тржиште је мали у односу на капацитете могуће производње. Проширење капацитета у селима је могућа и у живинарству. Та газдинства примењују добру технологију производње и остварују добре резултате. Међутим, она имају релативно мале производне капацитете.

Фарме које производе месо нису специјализоване, не користе или не употребљавају правилно пашњаке и квалитет коришћења сточне хране није задовољавајући. Такође, користи се неодговарајућа технологија исхране, као и неадекватни услови смештаја животиња. Објекти за смештај стоке, првенствено говеда су неодговарајући, машине и опрема за складиштење и припрему сточне хране су дефицитарни или застарели, као и опрема у живинарству. Машине за производњу сточне хране су махом половне и застареле, те као такве онемогућавају већу продуктивност код производње крмног биља.

Сектор - Производња конзумних јаја:

У области живинарства осим Земљорадничке задруге "Свилајнац" која располаже сопственом фармом за тов бројлера у Свилајнцу, капацитета 180.000 комада у турнусу (12 објекта), постоје још и фарма за производњу бројлера, у Бобову - Фирме СОСО-РИКО д.о.о. у оквиру које послује радна јединица фарма "Јовановић" у Бобову и кланица и прерада живине у Луковици, са капацитетом за тов бројлера у турнусу је 5.000, односно 30.000 комада годишње (6 турнуса), са могућности за проширење капацитета за тов бројлера за 10.000 комада у турнусу или 60.000 годишње. Ово је наведено стога да нема нових

регистрованих произвођача за производњу конзумних јаја. Могућност ове врсте производње могућа је у селима општине Свилајнац, али уз одговарајућу опрему. Осим тога, неопходна је изградња или реконструкција објеката за ову врсту производње, али уз инвестиције, које су неопходне пољопривредним произвођачима. Уз то финансијска средства су неопходна и за доградњу објеката у живинарству на подручју општине Свилајнац. Такође, могућа је кооперација са постојећим мини живинарским фармама, али уз инвестиције које прате ову врсту производње у опрему за коке носиле.

Сектор - Воће, грозђе, поврће и цвеће:

Иако ова пољопривредна газдинства карактерише специјализована производња, кључни проблем овог сектора је уситњеност поседа, мада гајењем одређених воћних врста може се добити већи профит у односу на било коју врсту пољопривредне производње. Високи почетни трошкови за улагање у производњу и немогућност утицаја на флукуацију цена доводе до ниског нивоа добити, а самим тим и до немогућности инвестирања у нове капацитете. Низак степен образовања и стручне оспособљености такође ствара потешкоће, када је реч о правилној употреби савремене опреме и коришћења инпута, сортирању, паковању и складиштењу, примени савремених метода за наводњавање, што резултира проблемом у ланцу прераде воћа, грозђа и поврћа, собзиром да фабрике не добијају довољне количине високо квалитетних производа. Инвестиције су намењене малим и средњим пољопривредним газдинствима ради реструктурирања, а у циљу повећања ефикасности воћарске и виноградарске производње у смислу адаптације објеката, набавку прикључних машина, опреме и одговор на нове захтеве тржишта, као и дугорочне одрживости ових врста производње.

За мали број газдинстава је карактеристична специјализована производња, док највећи број домаћинстава „сваштари“ што је, поред велике уситњености поседа, кључни проблем овог сектора. Такође, високи трошкови производње и немогућност утицаја на формирање цена, што диктира тржиште, доводе до ниског профита, па је инвестирање у овој области могућа једино уз избор врста воћака, винове лозе, повртарских култура, хмеља и цвећа који имају прођу на наше и европско тржиште. Осим тога, са адекватном прикључном механизацијом и опремом, једино је могуће испоштовати савремену технологију производње.

Сектор - Остали усеви:

У структури биљне производње највише је заступљена ратарска производња, која чини више од половине вредности пољопривредне производње. Без обзира на кретања нашег и тржишта у окружењу, ратарска пољопривредна производња није утицала да се сетвена структура у последњих неколико година значајно измени. Површине под житима остале су релативно константне, али је у оквиру њих дошло до редистрибуције у правцу раста удела, поред кукуруза, на производњу пшенице за исхрану стоке. Ово стога, јер сушни периоди и ниске откупне цене пшенице, онемогућили су производњу пшенице, првенствено за људску исхрану. Када је реч о крмном биљу, производња је остала мање више константна. Овом мером се постиже унапређење и модерновање ратарске производње, што се постиже првенствено коришћењем савремених прикључних машина за ратарску производњу.

Сектор - пчеларство:

Производња меда је врло значајна и релативно раширена производња. Већина произведеног меда намењена је тржишту. Према попису пољопривреде из 2012. године, на подручју Општине Свилајнац укупан број пчелињих друштава износи 5.753. Овај број пчелињих друштава последњих година скоро да се није променио. Да би се унапредило пчеларство на подручју општине Свилајнац, неопходна је набавка нове опреме за пчеларство. Да би се обезбедила адекватна пчелиња паша, неопходно је транспортовати кошнице у медоносна подручја. Због тога пчеларима су потребна возила, али највише покретне приколице за транспорт пчелињих друштава. Наш мед је изузетног квалитета, те пчелари

имају перспективу у производњи меда, уз проблем обезбеђења адекватног тржишта за пласман меда, нарочито у случају повећања производње.

2.2.2. Циљеви мере

Реализација ове мере позитивно утиче на економски и социјални развој руралне средине:

- подизање конкурентности производње и стварање тржишно одрживог произвођача;
- боље коришћење расположивих ресурса;
- подизање стандарда живота у руралној средини и пољопривредних произвођача кроз повећање и стабилност добити пољопривредних газдинстава.

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду

Ова мера је у складу са Националним програмом руралног развоја за период од 2018 до 2020. године (НППР). Кроз НППР биће подржавани управо они корисници и оне врсте инвестиција, у оквиру ове мере, које нису предмет подстицаја у оквиру ИПАРД програма. Средства буџета локалне самоуправе реализују се кроз програме подршке спровођењу пољопривредне политике и политике руралног развоја на територији локалне самоуправе и могу се користити за финансирање свих мера предвиђених Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, осим појединих мера директних плаћања, а у складу са Националним програмом за пољопривреду за период од 2018-2020. године („Сл. гласник РС“, број 120/17). Веза: НППР за период 2022 - 2024. године није донешен, али специфични критеријуми су усклађени са Програмом ИПАРД III и наш локални Програм је усклађен са НППР од 2022 - 2024. године.

2.2.4. Крајњи корисници

Крајњи корисници мере су физичка лица – активни регистровани пољопривредни произвођачи.

2.2.5. Економска одрживост

За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике

- Општи критеријуми за кориснике по овој мери су:
- пољопривредно газдинство да је уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом;
 - пребивалиште и производња да је на територији општине Свилајнац;
 - писана изјава да не постоји захтев за исто улагање код виших нивоа власти – МПШВ Владе РС;
 - измирене обавезе према општини Свилајнац по основу изворних јавних прихода;
 - извод из структуре биљне производње или сточног фонда, зависно од врсте инвестиционог улагања.
 - обавезан доказ о реализацији инвестиције у основна средства у пољопривреди за коју се подноси пријава по основу Јавног позива.
 - јавним позивом ће се дефинисати прихватљиви трошкови, потребна документација и сви услови који нису дати у Програму.

2.2.7. Специфични критеријуми

Мера 101 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

Специфични критеријуми за коришћење средстава по овој мери су:

КОРИСНИК

Сектор млеко:

У сектору производње млека прихватљиви корисници треба да испуњавају специфичне критеријуме:

- Пољопривредна газдинства која имају до 29 крава на крају инвестиције;
- Квалитетно млечно приплодно грло говеда сименталске расе, које је предмет захтева да се користи за даљу репродукцију на свом газдинству, најмање 3 године од дана набавке.

Сектор месо:

У сектору производње меса прихватљиви корисници треба да испуњавају специфичне критеријуме:

- Пољопривредна газдинства која имају до 29 грла говеда и / или 199 грла оваца и /или коза и / или 29 грла крмача и / или 199 товних свиња и / или 999 ћурака и / или 299 гусака и / или 4.999 бројлера на крају инвестиције.

Сектор јаја:

У Сектору производње конзумних јаја прихватљиви корисници треба да испуњавају специфичне критеријуме:

- Пољопривредна газдинства са укупним капацитетом објекта за максимално 4.999 кока носилца у експлоатацији на крају инвестиције.

Сектор воћа:

У сектору воћа, прихватљиви корисници треба да испуњавају специфичне критеријуме:

- Пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра;
- Пољопривредна газдинства, регистрована у Регистру произвођача садног материјала воћа, винове лозе и хмеља у складу са Законом о садном материјалу („Службени гласник РС“ бр. 18/05 и 30/10) са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра.

Сектор поврћа:

У сектору поврћа, прихватљиви корисници треба да испуњавају специфичне критеријуме:

- Пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра.

Сектор житарица и индустријских усева:

У сектору житарица и индустријских усева, прихватљиви корисници треба да испуњавају специфичне критеријуме:

- Пољопривредна газдинства која имају до 49 ха земљишта под житарицама и индустријским усевима;
- Пољопривредна газдинства која имају до 1,99 ха земљишта под хмељем.

Сектор виноградарства:

У сектору виноградарства, прихватљиви корисници треба да испуњавају специфичне критеријуме:

- Пољопривредна газдинства регистрована у Виноградарском регистру у складу са Законом о вину („Службени гласник РС“, бр. 41/09 и 93/12) са највише 1,99 ha винограда на крају инвестиције;
- Пољопривредна газдинства регистрована у Регистру произвођача воћа, винове лозе и садног материјала хмеља у складу са Законом о садном материјалу („Службени гласник РС“ бр. 18/05 и 30/10) са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра.

Сектор рибарства:

У сектору рибарства, прихватљиви корисници треба да испуњавају специфичне критеријуме:

- Пољопривредна газдинства која на крају инвестиције имају укупан капацитет производње од максимално 9,99 t рибе годишње.

Сектор пчеларство:

- У сектору пчеларства прихватљиви корисници треба да имају 5 - 500 кошница пријављених у Централној бази података о обележавању животиња код Управе за ветерину.

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере

Мера	Шифра инвестиције	Назив инвестиције
Сектор млеко	101.1.01.1.1	Набавка квалитетних приплодних грла млечних раса: говеда, оваца и коза
	101.1.2.	Изградња капацитета за прикупљање, обраду, паковање, складиштење и одлагање чврстог стајњака, полутечног и течног стајњака, укључујући инсталацију опреме
	101.1.3.	Опрема за мужу, хлађење и чување млека на фарми, укључујући све елементе, материјале и инсталације
	101.1.4.	Машине и опрема за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака (транспортери за стајњак; уређаји за мешање полутечног и течног стајњака; пумпе за пражњење резервоара; сепаратори за полутечни и течни стајњак; машине за пуњење течног стајњака; специјализоване приколице за транспорт чврстог стајњака, укључујући и пратећу опрему за полутечни и течни стајњак)
	101.1.5.	Машине и опрема за припрему сточне хране, за храњење и напајање животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну; хранилице; појилице; балери; омотачи бала и комбајни за сточну храну; косилице; превртачи сена)
	101.1.6.	Сточне ваге, рампе за утовар и истовар и торови за усмеравање и обуздавање животиња
	101.1.7.	Опрема за третман папака
	101.1.8.	Опрема за фиксне ограде и електричне ограде за пашњаке/ливаде
	101.1.9.	Машине за примарну обраду земљишта
	101.1.10.	Машине за допунску обраду земљишта
	101.1.11.	Машине за ђубрење земљишта
	101.1.12.	Машине за сетву

	101.1.13.	Машине за заштиту биља
	101.1.14.	Машине за убирање односно скидање усева
	101.1.15.	Машине за транспорт
	101.1.16.	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др)
	101.1.17.	Машине и опрема за наводњавање усева
Сектор месо	101.2.1.	Набавка квалитетних приплодних грла говеда, оваца, коза и свиња које се користе за производњу меса
	101.2.2.	Изградња објеката за прикупљање, обраду, паковање, складиштење и одлагање чврстог стајњака, полутечног и течног стајњака, укључујући инсталацију опреме
	101.2.3.	Машине и опрема за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака (транспортери за стајњак; уређаји за мешање полутечног и течног стајњака; пумпе за пражњење резервоара; сепаратори за полутечни и течни стајњак; машине за пуњење течног стајњака; специјализована опрема за транспорт чврстог стајњака, полутечног и течног стајњака, резервоари за течни стајњак, специјализоване приколице за транспорт чврстог/полутечног/течног стајњака, са одговарајућом опремом), укључујући и пратећу опрему за полутечни и течни стајњак)
	101.2.4.	Изградња/реконструкција као и опремање објеката за гајење крмача и производњу прасади за тов
	101.2.5.	Машине и опрема за складиштење и припрему сточне хране, за храњење и појење животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну; хранилице; појилице; балери; омотачи бала и комбајни за сточну храну; превртачи сена, итд)
	101.2.6.	Сточне ваге, рампе за утовар и истовар и торови за усмеравање и обуздавање животиња
	101.2.7.	Опрема за третман папака
	101.2.8.	Опрема за смештај квочки, специјализовани/посебно опремљени кавези
	101.2.9.	Опрема за фиксне ограде и електричне ограде за пашњаке/ливаде
	101.2.10.	Машине за примарну обраду земљишта
	101.2.11.	Машине за допунску обраду земљишта
	101.2.12.	Машине за ђубрење земљишта
	101.2.13.	Машине за сетву
	101.2.14.	Машине за заштиту биља
	101.2.15.	Машине за убирање односно скидање усева
	101.2.16.	Машине за транспорт
	101.2.17.	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др)
	101.2.18.	Машине и опрема за наводњавање усева
Сектор производње конзумних јаја	101.3.1.	Набавка опреме за живинарске фарме за производњу конзумних јаја
	101.3.2.	Набавка опреме за сортирање, паковање и чување конзумних јаја

	101.3.3.	Изградња/реконструкција као и опремање објеката за манипулацију, одлагање и обраду стајњака
	101.3.4.	Набавка опреме за руковање, сакупљање и коришћење животињског ђубрива; посебна опрема за транспорт ђубрива
Сектор воће, грожђе, поврће (укључујући печурке), хмељ и цвеће	101.4.1.	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе
	101.4.2.	Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу
	101.4.3.	Подизање, набавка и опремање система противградне заштите у воћњацима и вишегодишњим засадама
	101.4.4.	Подизање/набавка жичаних ограда око вишегодишњих засада
	101.4.5.	Набавка опреме за вештачко опрашивање биљака при производњи у заштићеном простору
	101.4.6.	Набавка опреме и уређаја за додатно осветљење и засењивање биљака при производњи у заштићеном простору
	101.4.7.	Набавка опреме и уређаја за припрему земљишта и супстрата за гајење биљака при производњи у заштићеном простору
	101.4.8.	Набавка опреме и уређаја за сетву, садњу и мулчирање (са фолијом)
	101.4.9.	Набавка опреме и уређаја за системе за хидропоничну производњу при производњи у заштићеном простору
	101.4.10.	Набавка опреме и уређаја за заштиту биља и стерилизацију земљишта и супстрата при производњи у заштићеном простору
	101.4.11.	Набавка опреме за обогаћивање угљен-диоксидом (ткз. ђубрење угљен диоксидом при производњи у заштићеном простору)
	101.4.12.	Набавка бокс палета за транспорт и складиштење производа
	101.4.13.	Набавка опреме-линија за чишћење и прање производа
	101.4.14.	Набавка опреме-линија за бербу, сортирање и калибрирање производа
	101.4.15.	Набавка опреме-линија за паковање и обележавање производа
	101.4.16.	Набавка опреме за резивање, дробљење, сечење и уклањање остатака након резидбе воћних врста
	101.4.17.	Опрема за вентилацију и опрема за принудну вентилацију
	101.4.18.	Опрема/механизација за заштиту од мрза
	101.4.19.	Машине за примарну обраду земљишта
	101.4.20.	Машине за допунску обраду земљишта
	101.4.21.	Машине за ђубрење земљишта
	101.4.22.	Машине за сетву
	101.4.23.	Машине за садњу
	101.4.24.	Машине за заштиту биља
	101.4.25.	Машине за убирање, односно скидање усева

	101.4.26.	Машине за транспорт
	101.4.27.	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
	101.4.28.	Машине, уређаји и опрема за наводњавање усева
Сектор остали усеви (житарице, индустријско, ароматично и зачинско биље и др)	101.5.1.	Машине за примарну обраду земљишта
	101.5.2.	Машине за допунску обраду земљишта
	101.5.3.	Машине за ђубрење земљишта
	101.5.4.	Машине за сетву
	101.5.5.	Машине за садњу
	101.5.6.	Машине за заштиту биља
	101.5.7.	Машине за убирање односно скидање усева
	101.5.8.	Машине за транспорт
	101.5.9.	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др)
	101.5.10.	Машине и опрема за наводњавање усева
Сектор пчеларство	101.6.1.	Набавка нових пчелињих друштава
	101.6.2.	Набавка опреме за пчеларство
	101.6.3.	Набавка возила и приколица за транспорт пчелињих друштава

2.2.9. Критеријуми селекције

Критеријуми селекције се не примењују при реализацији ове мере, већ се подстицајна средства за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава одобравају по редоследу пријема комплетних и прихватљивих конкурсних захтева до утрошка средстава.

2.2.10. Интензитет помоћи

Интензитет помоћи за сектор млеко, месо, воће, грожђе, поврће, цвеће, остали усеви и пчеларство износи 80 % од укупне вредности инвестиције у оквиру поједине мере, а највише 120.000.00 динара, са ПДВ-ом по кориснику, до утрошка предвиђених средстава за ову меру.

2.2.11. Индикатори - показатељи

Редни број	Назив показатеља
1.	Укупан број комплетних/прихватљивих захтева
2.	Број новонабављене механизације по секторима
3.	Број новонабављене опреме по секторима
4.	Број реконструисаних/изграђених и подигнутих објеката по секторима, укључујући и засаде воћака или винове лозе

2.2.12. Административна процедура

Мера ће бити спроведена од стране локалне самоуправе, која ће објавити Јавни позив пољопривредним произвођачима и исти се спроводи до утрошка опредељених средстава.

Начелник општинске управе ће објавити јавни позив за подношење захтева и спровести широку кампању информисања. Јавни позив ће бити објављен на сајту општине Свилајнац, огласној табли општине Свилајнац, огласним таблама месних заједница, локалним медијима.

Пријаве на Јавни позив се предају Одељењу за инспекцијски надзор и пољопривреду где ће бити административно проверени у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости. Пријаве које испуњавају услове и прихватљиве су биће финансиране до висине средстава одређених Програмом и Јавним позивом.

Пријаве се подnose од стране корисника на обрасцима у складу са условима Јавног позива. Детаљне административне провере се спроводе пре одобравања ради утврђивања да ли су исте потпуне, поднете на време и да ли су услови за одобравање пријава испуњени.

Пријаве које стигну комплетне, благовремено и у складу са условима Јавног позива ће бити прегледане по редоследу њиховог пристизања. Средства се одобравају по редоследу пријема потпуних пријава до утрошка.

Коначну листу о расподели и коришћењу подстицајних средстава за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава доноси Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонда за развој пољопривреду општине Свилајнац, коју формира Начелник општинске Општинске управе. Средства се одобравају корисницима који испуњавају услове по редоследу пријема пријава, на основу поднетих комплетних, односно прихватљивих пријава до утрошка расположивих финансијских средстава. Начин реализације одобрених подстицајних средстава утврђује се обавезним доказом о реализацији инвестиције у основна средства у пољопривреди за коју се подноси конкурсни Захтев. Начелник Општинске управе на предлог Комисије и листе кандидата који испуњавају услове јавног позива, доноси решења о исплати свих валидних, односно комплетних, прихватљивих захтева.

За инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава предвиђено је за кориснике - активна регистрована пољопривредна газдинства 80 % од укупне вредности инвестиције у оквиру поједине мере, а највише **120.000.00** динара, са ПДВ-ом по кориснику, до утрошка предвиђених средстава за ову меру.

Финансирање конкурсних захтева вршиће се до утрошка средстава предвиђених за ову намену одређеним Одлуком о буџету општине Свилајнац за 2025. годину и овим Програмом.

Назив и шифра мере

2.3. Назив мере: ПОДСТИЦАЈИ ЗА ПРОМОТИВНЕ АКТИВНОСТИ У ПОЉОПРИВРЕДИ И РУРАЛНОМ РАЗВОЈУ
Шифра мере: 402

2.3.1. Образложење

Ова мера је у складу са националном и локалном аграрном политиком, односно Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014. - 2024. године ("Сл. гласник РС", бр. 85/14), Националним програмом руралног развоја од 2018 до 2020. године и Закључка о усвајању истог („Сл. гласник РС“, бр. 60/18), Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју ("Сл. гласник РС", 10/13, 142/14, 103/15 101/16, 35/23, 92/23 и 94/24), Законом о пољопривреди и руралном развоју ("Сл. гласник РС", бр. 41/09, 10/13, 101/16, 67/21 и 114/21), Правилником о коришћењу подстицаја за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју ("Сл. гласник РС", бр. 72/17 и 139/22) и Планом развоја општине Свилајнац за период од 2024 – 2030. године ("Сл. гласник општине Свилајнац", бр. 18/24). НППР за период 2022 - 2024. године није донешен, али специфични критеријуми су усклађени са Програмом ИПАРД III и наш локални Програм је усклађен са НППР од 2022 - 2024. године.

Одрживи развој пољопривреде и руралних подручја захтева да буде заснован на праћењу нових технологија, стручном усавршавању и константном трансферу знања и информација. Пољопривредни произвођачи и сеоско становништво све теже успевају да самостално, без икакве стручне помоћи примењују иновације у производњи, пласману, развоју непољопривредних делатности, маркетингу и другим активностима везаним за развој руралних средина. Ова мера се реализује и учешћем и организовањем бесплатне посете Међународном пољопривредном сајму у Новом Саду. Организовањем одласка пољопривредних произвођача на Међународни пољопривредни сајам у Нови Сад, врши се презентација и користи могућност едукације на Сајму, укључујући и колекциону изложбу грла говеда са подручја општине Свилајнац. У оквиру сајма је и изложба сименталске расе говеда, чији је Општина Свилајнац редован учесник.

Буџетским фондом за развој пољопривреде планирано је финансирање Међународног Ресавског пољопривредног сајма у Свилајнцу, у износу од 2.000.000,00 динара. Организовањем и одржавањем Међународног Ресавског пољопривредног сајма у Свилајнцу, обавља се презентација и едукација, укључујући и продају пољопривредних производа и механизације у свим областима пољопривредне производње и хортикултури. Традиција одржавања овог сајма је дуга. У оквиру сајма је и изложба сименталске расе говеда, којој присуствују еминентни стручњаци из ове области, како домаћи, тако и инострани, представници Института за сточарство, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Владе РС, представници општина из Србије, фармери из Свилајнца и других места у Србији и многи други заинтересовани излагачи из области пољопривреде.

За учешће и организовање бесплатне посете сајмовима (Међународни пољопривредни сајам у Новом Саду и сајмови у иностранству), студијских путовања на фармама говеда у иностранству издваја се 2.700.000,00 динара. Организовањем одласка пољопривредних произвођача на сајмове и фарме у ЕУ, омогућена је едукација на самом сајму и фармама. Посетом фармама, омогућена је едукација од стране фармера земаља ЕУ, упознавање са новим технологијама производње у стајама за држање и узгој говеда. Када је реч о иностраним сајмовима, присуствују еминентни стручњаци из иностранства, представници произвођача хране из Европе. Пољопривредници се упознају и са најновијим врстама пољопривредних машина које се излажу на сајмовима и користе на фармама.

На недостатак знања и додатних вештина код сеоског становништва упућују и чињенице да највећи део носиоца газдинстава имају знање стечено сопственом праксом, а нешто мање кроз научно стечена знања. Општински Буџетски фонд за развој пољопривреде и Одељење за инспекцијски надзор и пољопривреду Општинске управе општине Свилајнац су основани и ради обављања промотивних, пољопривредних и непољопривредних делатности за развој села, те су битни носиоци едукативних и информативно промотивних активности у руралним срединама.

Облици стицања нових знања - стручно оспособљавање и активности стицања вештина и активности фармера ЕУ биће усмерене на пољопривредне произвођаче, сеоско становништво и на стручњаке локалног агросектора, из свих пољопривредних и непољопривредних области, који ће резултате стручног усавршавања користити за даљи рурални развој на подручју општине Свилајнац.

2.3.2. Циљеви мере

Општи циљеви:

- Развој пољопривреде и руралних подручја заснован на применљивом знању;
- Функционално повезивање свих актера локалног агросектора;
- Увећава се број регистрованих газдинстава, са већим бројем грла, што доприноси територијалном руралном развоју наше средине;
- Очекује се стварање фарми са отвореним системом држања говеда, што представља побољшање укупних перформанси пољопривредних газдинстава у нашој општини.

Специфични циљеви:

- Повећање нивоа стручног знања и вештина сеоског становништва (фармера);
- Примена нових технологија и иновација;
- Техничко и кадровско унапређење институција укључених у систем креирања и трансфера знања;
- Проширење понуде образовних и тренинг програма свих нивоа и типова образовања.

2.3.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду

Ова мера је у складу са Националним програмом руралног развоја за период од 2018 до 2020. године (НПРР). Кроз НПРР биће подржавани управо они корисници и оне врсте инвестиција, у оквиру ове мере, које нису предмет подстицаја у оквиру ИПАРД програма. Средства буџета локалне самоуправе реализују се кроз програме подршке спровођењу пољопривредне политике и политике руралног развоја на територији локалне самоуправе и могу се користити за финансирање свих мера предвиђених Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, осим појединих мера директних плаћања, а у складу са Националним програмом за пољопривреду за период од 2018-2020. године („Сл. гласник РС“, број 120/17). Веза: НПРР за период 2022 - 2024. године није донешен, али специфични критеријуми су усклађени са Програмом ИПАРД III и наш локални Програм је усклађен са НПРР од 2022 - 2024. године.

2.3.4. Крајњи корисници

Крајњи корисници мере су носиоци активних регистрованих пољопривредних газдинстава.

2.3.5. Економска одрживост

За ову меру нису потребни бизнис планови.

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике

Корисник треба да има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом.

2.3.7. Специфични критеријуми

Ова мера нема специфичних критеријума.

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1.	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања

2.3.9. Критеријуми селекције се не примењују при реализацији ове мере, већ се средства одобравају, по редоследу пријема потпуних пријава, до утрошка средстава.

2.3.10. Интензитет помоћи

Са позиције Буџетског фонда Општинске управе Општине Свилајнац финансира се ова мера са 100 % учешћа.

2.3.11. Индикатори - показатељи

Редни број	Назив показатеља
1.	Укупан број одржаних едукација и стручног оспособљавања на студијским путовањима
2.	Укупан број подржаних манифестација
3.	Број едукованих пољопривредних произвођача
4.	Број едукованих чланова удружења пољопривредних произвођача
5.	Број организованих манифестација, сајмова, изложби и студијских путовања

2.3.12. Административна процедура

За информативне активности: организовање Ресавског пољопривредног сајма, посета осталим пољопривредним сајмовима, изложбама и другим манифестацијама, посета успешним пољопривредницима опредељено је 4.700.000,00 динара, као део трошкова које финансира локална самоуправа, преко Буџетског фонда за развој пољопривреде општине Свилајнац, углавном трошкове путовања који представљају већи део трошкова, у односу на укупне трошкове посете сајмовима и манифестацијама, након спроведених активности у складу са Законом о јавним набавкама и сходно закљученим уговорима. Учешће пољопривредних произвођача су трошкови улазница за сајмове и манифестације.

У оквиру напред опредељеног износа у 2025. години финансираће се и награде за посебно истакнуте излагаче на Новосадском пољопривредном сајму и Ресавском пољопривредном сајму у Свилајнцу. Право на награду ће се утврдити Решењем Начелника Општинске управе општине Свилајнац на предлог организационог одбора и Одељења за буџет и финансије.

III ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела : Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај	Централна Србија, 100 км од Београда, смер југ- исток на обалама Велике Мораве и Ресаве	интерни
Аутономна покрајина	-	рзс*
Регион	Шумадијско- Великоморавски	рзс*
Област	Поморавско управни округ	рзс*
Град или општина	општина Свилајнац	рзс*
Површина	326 км ²	рзс*
Број насеља	22	рзс*
Број катастарских општина	22	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди - нису обухваћени документом РС, те их и нема		
(ПОУРП)	-	-
Демографски показатељи		
Број становника	20.141	рзс**
Број домаћинстава	8.320	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, км ²)	20.141/326 км ²	рзс*
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)		
Бр. лица укупно у 2022. години	Бр. лица укупно у 2002.години	број становника се смањило за
20.141	25.511	5.370
Бр. лица укупно у иностранству у 2011. години	Бр. лица укупно у иностранству у 2002. години	број становника у иностранству се смањило за
6.913	7.017	104
рзс**		
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	171	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	16,62	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	24,80	рзс**
Просечна старост	43,10	рзс*
Индекс старења	1:1,49	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	-	рзс*
Основно образовање (%)	4.773 станов.	рзс*
Средње образовање (%)	7.701 станов.	рзс*
Више и високо образовање (%)	1.640 станов.	рзс*

Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	35,50 %	процена
Природни услови: Општина Свилајнац је природно-географски комбинација равничарског и брежуљкастог рељефа (највише надморске висине 390 м - Врлански хум), површине 326,38 км ² , са умерено-континенталном климом (са топлим летима + 21,2 ^o Ц и релативно благим зимама - 0,7 ^o Ц), годишњом малом количином падавина (672 мм) и плодним земљиштем (гајњаче, знатно мање смонице и варијетети алувијалног земљишта), што је добра основа за најважнију делатност Доње Ресаве и општине Свилајнац - пољопривреду. Подручје општине Свилајнац располаже природним потенцијалима у пољопривреди, изграђеним капацитетима у прерађивачкој индустрији, очуваним природним богатствима и здравом животном средином.		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти и брдски)	претежно равничарски	интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	Основни тип земљишта је гајњача и њени прелазни облици. Преовлађујуће бонитетне класе се крећу од I до VI класе	интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	умерено континентална	интерни
Просечна количина падавина (mm)	674,60 мм/м ²	интерни
Средња годишња температура (°C)	13,20 ^o C	интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	Река Ресава са 23 притока и река Велика Морава; 2.900 ха је комасирано и заштићено од подземних вода и падавина	интерни
Површина под шумом (ха)	10.750,00	рзс*
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	33	рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ха)	10,00	рзс*
Посечена дрвна маса (m ³)	2.640	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	2.243	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	2.243 рпг, од чега 2.233 рпг (физичка лица) и 10 правних лица, од чега активних 2.207 рпг и 10 правна лица Извор: рзс***, закључно са 31.12.2024.	
- породична пољопривредна газдинства (%)	99,50	рзс
- правна лица и предузетници (%)	0,50	рзс
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ха)	13.773	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	42	рзс

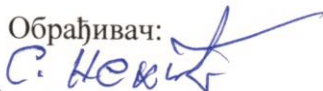
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало (ха, %)	18.884 ха	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало (ха, %)	12.501 ха	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ха)	4,40	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ха)	2.900	интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ха)	-	интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	137	рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ха)	2.900	интерни
Наводњавана површина КПЗ (ха)	106	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП (ха)	-	интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ха):	162,6624	интерни
- физичка лица (%)	66,26	интерни
- правна лица (%)	33,74	интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	говеда 3.968, свиње 7.319, овце 4.132, козе 833, живина 50.936, кошнице пчела 10.283	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	трактора и комбајна 1.375, док прикључних машина 2.714= Σ 4.089	рзс***
Пољопривредни објекти (број)	1.999 објеката за држање стоке, 2.408 кошева, 2.768 амбара, силоса и пољопривредних машина = Σ 7.175	рзс***
Хладњаче, сушаре, стакленици и пластеници (број)	7 сушара, 10 хладњача, 366 пластеника = Σ 383	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ха, број ПГ)	10.036 ха, 1.984 ПГ	рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству: (на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ха)	6.976 чланова (породичних газдинства) и 100 чланова на газдинству правног лица/предузетника = Σ 7.076	рзс***
Годишње радне јединице (број)	3.172	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	8	интерни
Производња пољопривредних производа (количина):		

- биљна производња (t)	83.124,00 укључујући главне ратарске, крмне, виноградарске и воћарске културе	рзс***
- сточарска производња (т, лит., ком.)	6.100.000,00/ литара годишње млека од крава на подручју општине Свилајнац	интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура	Постоји саобраћајна, водопривредна, комунална, термоенергетска и телекомуникациона инфраструктура	интерни
Саобраћајна инфраструктура		
Дужина путева (км)	217	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	Број претплатника: 2908 у руралној средини; постоји 1. главна пошта и 3 базне станице мобилне телефоније	рзс*
Водопривредна инфраструктура		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	7.800	интерни
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	3.600	интерни
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ. м ³)	450	интерни
Пречишћене отпадне воде (хиљ. м ³)	-	рзс*
Енергетска инфраструктура		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	1.Термоелектрана "Морава"	интерни
Социјална инфраструктура		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	4 основне школе, 2 средње школе, укључујући и 1. Пољопривредну школу, 1 Дечји вртић, 1. библиотеку и 1 центар за културу=∑10 установа	рзс*
Број становника на једног лекара	531 становника, док број корисника социјалне заштите на једног лекара је 67	рзс*
Број корисника социјалне заштите	2.056	рзс*
Диверзификација руралне економије	-	-
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	-	рзс*
	7.076	рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности (број)	144	рзс***

Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	Број туриста 1.019 и број ноћења 1.154	рзс*
Трансфер знања и информација	-	-
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	ДА	интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	400	ПССС ЈАГОДИНА

Овај Програм ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику општине Свилајнац“, а објавиће се по добијању сагласности од Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Владе Републике Србије.

Обрађивач:

Станко Некић, дипл. инж. агрономије

ОПШТИНСКО ВЕЋЕ ОПШТИНЕ СВИЛАЈНАЦ

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНСКОГ ВЕЋА

Предраг Милановић

ОПШТИНСКА УПРАВА ОПШТИНЕ СВИЛАЈНАЦ

Одељење за инспекцијски надзор и пољопривреду

Број: 000155718202507336004004320187, Дана: 19.02.2025. године

ЗАМЕНИК НАЧЕЛНИКА ОПШТИНСКЕ УПРАВЕ,

Наташа Гроздановић, дипл. правник

